

174

1762-1775

5. CIKKELY: A SZENVEDÉLYEK ERKÖLCSISÉGE

1762 Az emberi személy szabad cselekedeteivel törekszik a boldogságra: a szenvedélyek, azaz tapasztalt érzelmek segíthetik és hozzájárulhatnak ehhez.

I. A szenvedélyek

1763 A "szenvedélyek" kifejezés a keresztény hagyomány része. Az érzelmeken vagy szenvedélyeken az érzelmi világ felindulásait és mozgását értjük, amelyek cselekvésre vagy tétlenségre készítetnek azzal kapcsolatban, amit az ember jónak vagy rossznak érez, illetve képzel.

1764 A szenvedélyek az emberi psziché természetes összetevői, átmenetet és kapcsolatot biztosítanak az érzékelhető élet és a lélek élete között. Urunk az emberi szívet jelölte meg forrásként, amelyből a szenvedélyek indulata fakad.

1765 Számos szenvedély létezik. A legalapvetőbb szenvedély a szeretet, amit a jó vonzása vált ki. A szeretet kelti föl a távollévő jó iránt a vágyat és a megszerzésére irányuló reményt. Ez az indulat a szóbanforgó jó birtoklása fölötti tetszésben és örömben végződik. A rossztól való félelem váltja ki a gyűlöletet, az elfordulást és a rettegést a jövőendő rossztól. Ez az indulat a jelenlévő rossz miatti szomorúságban vagy a vele szembeforduló haragban végződik.

1766 "Szeretni annyi, mint valakinek a javát akarni." Minden más érzelmek forrása az emberi szív eredeti mozdulása a jó felé. Csak a jót szeretjük. "Éppen ezért (a szenvedélyek) rosszak, ha a szeretet rossz, jók, ha a szeretet jó."

II. A szenvedélyek és az erkölcsi élet

1767 A szenvedélyek önmagukban erkölcsileg közömbösek: sem jók, sem rosszak. Erkölcsileg csak annyiban minősíthetők, amilyen mértékben ténylegesen az értelemtől és az akaratától függenek. A szenvedélyeket szándékosnak mondjuk, "vagy azért, mert az akarat parancsolja, vagy azért, mert az akarat nem akadályozza meg őket". Az erkölcsi vagy emberi jó tökéletességének sajátsága, hogy a szenvedélyeket az értelem szabályozza.

1768 Nem a nagy érzelmek határozzák meg a személyek erkölcsiségét és életszentségét; kimeríthetetlen a képek és érzések tárháza, ahogyan az erkölcsi élet kifejeződhet. A szenvedélyek erkölcsileg jók, ha egy jó cselekedet létrejöttéhez járulnak hozzá, ellenkező esetben rosszak. A jóakarat a jóság és a boldogság felé tereli az érzelmi hullámzásokat, amelyeket vállal; a rosszakarát enged a rendezetlen szenvedélyeknek, sőt azokat a végletekig hevíti. Az indulatok és érzelmek fölemelhetők az erényekbe, vagy lealjasíthatók a viciumokba.

1769 A keresztény életben maga a Szentlélek viszi végbe művét azáltal, hogy az egész személyt mozgatja, fájdalmaival, félelmeivel, szomorúságaival együtt, amint ez az Úr haláltusájában és szenvedésében látható. Az emberi érzelmek Krisztusban elnyerhetik beteljesedésüket a szeretetben és az isteni boldogságban.

1770 Az erkölcsi tökéletesség magába zárja azt is, hogy az embert a jó felé nem csupán akarata viszi, hanem a zsoltár szavai szerint érzelmi vágyakozása is: "Szívem és testem ujjong az élő Istenben" (Zsolt 84,3).

Összefoglalás

1771 A "szenvedélyek" kifejezés az érzelmeket és érzéseket jelenti. Ezen indulatok által sejti meg a jót, vagy gyanítja a rosszat az ember.

1772 A fő szenvedélyek a szeretet és a gyűlölet, a vágy és a félelem, az öröm, a szomorúság és a harag.

1773 A szenvedélyekben mint érzelmi mozgásokban nincs sem erkölcsi jó, sem erkölcsi rossz. De jóvá vagy rosszá válnak aszerint, hogy az értelem és az akarat irányítja-e őket, vagy sem.

1774 Az indulatok és érzelmek fölemelhetők az erényekbe, vagy lealjasíthatók a viciumokba.

1775 Az erkölcsi tökéletesség magában foglalja, hogy az embert nemcsak akarata, hanem a "szíve" is mozdítja a jóra.